

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצה מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

ששת ימים תעשה ... (שמות לח, ב)

... וזה בחינת (ויקרא כג, ג): ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת, 'תעשה' דייקא, כי על ידי שבת זוכין שתהיה המלאכה נעשית מאלה. כי עיקר קיום של כל ששת ימי המעשה הוא על ידי שבת, דהיינו על ידי השביטה והמנוחה של שבת, על ידי זה עיקר חיות ושפע וקיום של כל ששת ימי המעשה, כמו שכתוב (בראשית ב, ב): ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וכו', ודרשו רבותינו ז"ל (עיין רש"י): מה היה העולם חסר? מנוחה, בא שבת, בא מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה. כי עיקר קיום כל המלאכות אשר עשה ה' יתברך כביכול בששת ימי בראשית, הכל הוא רק על ידי המנוחה והשביטה של שבת. וזה בחינת: ויכל אלקים וכו', ויכל' לשון רצון, כמו שכתוב (תהלים פד): נכספה וגם כלתה נפשי, וכמו שכתוב (שמואל ב ג): ותכל נפש דוד וכו', כי עיקר קיום ימי החל הוא רק על ידי הארת הרצון שמאיר בשבת.

ובחינה זו צריך האדם לעשות כל המלאכות והמשא ומתן בששת ימי המעשה, לידע ולהאמין באמת שהוא אינו עושה כלל, רק הכל בכח ה', כמו שהזכיר אותנו ה' יתברך על זה, כמו שכתוב (דברים ח): פן תאכל ושבעת וכו', ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה וכו'. כי צריכין לזכר זאת מאד מאד לבלי לטעות ולשכח חס ושלום לאמר בלבו שהוא בעצמו עושה איזה עשה ועבדא חס ושלום, כי זה בחינת כחי ועצם ידי עשה וכו'. רק צריכין לזכר את ה', כמו שכתוב (שם): וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, כי הכל בכח ה' לבד, והמלאכה נעשית מאלה, בבחינת: ששת ימים תעשה מלאכה וכו', בבחינת מלאכת המשכן, כי כל הלי"ט מלאכות נעשין ונתברכין רק על ידי שבת, שאז הוא בטול כל הלי"ט מלאכות על ידי שמקבלין אז הארת הרצון שמשם כל הפרנסה ... (עיין לקוטי מוהר"ן ב' - סימן ז).

וזה בחינת (תהלים קמז): לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו. כי בתחילה מדבר המזמור מבחינת המשכת השפע והפרנסה, כמו שכתוב שם מקדם: המכין לארץ מטר וכו' ונותן לבהמה לחמה וכו', ואחר כך מפרש הפסוק שכל זה אינו תלוי חס ושלום בפעולת האדם, רק הכל ברצון ה' לבד. וזהו: לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו. כי עיקר השפע והפרנסה אינה על ידי השתדלות האדם חס ושלום בגבורת הסוס ובשוקי האיש שהולך ונוסע ומשתדל בשביל פרנסה, רק העיקר הפרנסה הוא רק על ידי הארת הרצון שממשיכין משבת לששת ימי החל. וזהו: רוצה ה' את יראיו, שעיקר הפרנסה הוא רק על ידי הארת הרצון... (לקוטי הלכות - הלכות שבת ג' - ג)

אלה פקודי המשכן ... (שמות לח, כא)

... אלה פקודי המשכן - משכן, משכן בבנינו ומשכן בהרבנו, בבחינת (במדבר כד): מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ודרשו רבותינו ז"ל אפילו כשהם חרבים מגנים על ישראל. ובשביל זה הקימו את המשכן בכל פעם ופרקוהו בעצמן ונסעו עמו ממקום למקום במדבר חשך ואפלה מקום נחש שרף ועקרב וכו', ואחר כך חזרו והקימוהו וכו', להורות לדורות שאפילו כשהמשכן יהיה נפרק וחורב יגן עליהם, ואם יקשרו רצונם תמיד בקדשת המשכן ובית המקדש וכליו, והכל בכח הצדיקי אמת העוסקים בבניין המשכן בכל דור ודור כמו שכתוב בהתורה אומרה וכו' (סימן רפ"ב), על ידי זה יוכלו לעבר בשלום בכל המדבריות בכל מיני חשך וצלמות, אפילו כשעוברים חס ושלום במקום נחש ושרף ועקרב וצמאון וכו', שבכל מקומות אלו בהכרח שיעבר בהם הרוצה לגשת אל הקדש, בפרט מי שנכשל כבר במה שנכשל ורוצה לשוב, שבהכרח שיעבר באלו המקומות, בבחינת מה שאמר רבינו ז"ל על מאמר רבותינו ז"ל "בהינו דעאל" וכו' (עין בהתורה רציצא, בסימן כז), ומכלם יצילנו ה' על ידי תקף הרצון דקדשה, שיזכה על ידי התקשרות לצדיקי אמת. (לקוטי הלכות - הלכות ברכות השחר ה' - מ"ה)

אדני הקדש ... (שמות לח, כז)

התומכי אורייתא שמחזיקין תלמידי חכמים בממונם (ועל ידי זה התלמידי חכמים עוסקים בתורה ומחדשים הלכות), על כן הם בבחינת אדני המשכן שכל המשכן הקם עליהם, ושם במשכן נולדו ונתגלו כל הלכות התורה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. ומחמת שעל ידי אלו ההלכות זוכין להתגלות אחדות הפשוט יתברך מתוך פעולת נשתנות, וזה תלוי באהבה ואחדות שבין ישראל, ועל כן נצטוו בתרומת אדנים לתת מחצית השקל דייקא, להורות שכל אחד מישראל אין לו שלמות, כי אם על ידי חברו, כי צריכים שיכללו כלם זה בזה באהבה ואחדות גדול, עד שעל ידי זה יתגלה אחדותו הפשוט יתברך גם כן, שזה בחינת ההתגלות אלקות שהיה במשכן.

וזה בחינת העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, בחינת ורש לא שמע גערה, בחינת ולא נכר שוע לפני דל, כי אי אפשר להכלל באחדות הפשוט, כי אם על ידי ענוה ובטול שלא יתפאר אחד על חברו חס ושלום, רק אדרבא כל אחד יבטל עצמו לגבי חברו. ומוזה ראוי שילמדו עצמם העשירים שלא יתגאו לעולם במתנת ידם, אפילו כשנותנין הרבה ומחזיקים התלמידי חכמים בכל פרנסתם והצטרכותם, אף על פי כן לא יתגאו בזה על העניים חס ושלום, כי העשר והכבוד מלפניו יתברך,

וה' יתברך מוריש ומעשיר, אדרבא ראוי להם להתבייש מאד, ולהתבטל לפני העניים מגדל החסדים שעשה עמם ה' יתברך שהשפיע להם עשירות כזה, שזוכין להחזיק התלמידי חכמים, וגם עדיין יש להם עשר רב בביתם, והעניים והדלים שהם גם כן אנשים כשרים כמותם, ואולי יש בהם טובים מהם ואין בביתם לחם ושמלה, ואינם זוכים להחזיק התלמידי חכמים.

אך לו יתברך נתכנו עלילות וכל דרכיו והנהגות יתברך בוודאי ישרים ותמימים, אבל על כל פנים צריכין לזוהר שלא יתגאו ויתפארו בצדקתם על העניים, רק יהיו עמם באחדות אחד באהבה גדולה, ועל ידי זה נתגלה אחדותו הפשוט יתברך, שזה עיקר תיקון הצדקה הנ"ל (לקוטי הלכות - הלכות פריקה וטעינה ד', אותיות ל"ו ל"ז לפי אוצר היראה - צדקה, פ"ג)

עצות ותפילות

- ⊕ (לקוטי עצות - דיבור א-ד') על-ידי דברים בטלים ולשון הרע בא עניות; ועל-ידי צדקה לתלמידי-חכמים מתקנים זאת וזוכין לעשירות (לקוטי מוהר"ן, סימן ד').
- ⊕ על-ידי שמדברים בהתורה בדבורים, מאיר לו הדבור לכל המקומות שצריך לעשות תשובה, עד שזוכה לתשובה שלמה, ועל-ידי-זה זוכה לבוא לתבונת התורה לעמקה (שם יא; ועיין תלמוד-תורה, אותיות י יא).
- ⊕ על-ידי שלמות לשון-הקדש, דהיינו קדשת הדבור, שמרבה לדבר דבורי תורה ותפלה ותחנות ובקשות ושיחות בינו לבין קונו, ונוהר מדבורים פגומים, שהם לשון הרע ושקרים וכו', על-ידי-זה זוכה לתיקון הברית; וכן להפך, על-ידי תיקון הברית זוכין לשלמות לשון-הקדש (שם יט).
- ⊕ דבור שאינו נשמע ונתקבל אינו נקרא דבור כלל. ותיקון הדבור שיהיה נשמע ונתקבל הוא על-ידי השבח שמשבחין את הצדיקים אמתיים, וזה הוא תיקון הכללי להדבור (שם כט).
- ⊕ רבונו של עולם, דעתי קצרה ולכי אטום וידי כבדות לפרש ולבאר כל שיחתי לפניך. חוס וחמל עלי, חוסה עלי כרב רחמך, ועורני שאזכה תמיד לשבח ולפאר את הצדיקים האמתיים בכל מיני שבח ועז ופאר וכבוד ותפארת, עד שאזכה על-ידי שבח הצדיקים לרומם את הדעת, עד שיהיה נמשך על-ידי הדעת הקדוש, טוב אמתי לתוך הדבור שלי. ויהיו כל דבורי דבורים טובים באמת, עד שאזכה מעתה שיהיו כל דבורי דבורים

הנשמעים ונתקבלים בעיניך ובעיני כל באי עולם, וזכות וכח הצדיקים אמתיים שזוכה לשבח ולפאר אותם, יגנו עלינו "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף", עד שזוכה לעורר על ידם "קנה חכמה קנה בינה" דקדשה, וזוכה שישבו לנו מחינו ודעתנו שנגזלו מאתנו על-ידי מעשינו הרעים, ואזכה להשלים דעתי בקדשה גדולה, עד שאזכה לקבל כל דבורי מהדעת הקדוש ולהמשיך טוב אמתי לתוך דבורי, עד שיהיו כל דבורי דבורים הנשמעים ונתקבלים תמיד, ולא יצא מפי שום דבור שאינו נשמע ונתקבל, רק תזכני ברחמיך הרבים ותהיה תמיד עם פי בעת דבורי, ותמשיך תמיד טוב אמתי לתוך כל הדבורים שלי, עד שכל דבורי יהיו דבורים הנשמעים ונתקבלים בעיני כל. הן כשאני צריך לפרש שיחתי לפניך ולהתפלל ולהתחנן ולהעתיך ולהפציר אותך ה' אלקי ואלקי אבותי על כל מה שחסר לי. אזכה תמיד לדבר לפניך דבורים טובים דברי הן ותחוננים, דבורים הנשמעים ונתקבלים אצלך, ויתקבלו ויכנסו דברי בלבך, באופן שתמלא כל משאלותי ברחמיך ותקרבני אליך באמת, כל צרכי המה מרבים מאד מאד בגשמיות וברוחניות בלי שעור וערך, ואין לי שום משען ומבטח, כי אם על רחמיך הרבים וחסדיך הגדולים. והן כשאני רוצה לדבר לעצמי דברי כבושין ולהוכיח את עצמי, לבל אהיה עוד אכזר על גופי ונפשי ורוחי ונשמתי, ואני רוצה לעורר רחמים על עצמי, אזכה תמיד לדבר לעצמי דבורים הנשמעים ונתקבלים באופן שיכנסו דברי בלבי, ואזכה לעורר את עצמי לשוב אליך באמת, ולעזוב מעתה דרכי הרע ופעולתי המגנות ומחשבותי המבלבלות מאד מאד.

ואזכה מעתה לצמצם את דעתי ולקשר עצמי בקשר אמיץ וחזק אלך תמיד, ולא אניח את דעתי ולבני להתחיל להטות לשום דבר תאוה חס ושלוס, ולא לשום בלבול שבעולם ואזכה לסור מרע באמת, במחשבה ובדבור ובמעשה, ולכסף ולהשתוקק אליך תמיד באמונה שלמה, ולהרגיל עצמי בעבודתך באמת בכל לב, בגוף ונפש וממון, למסר הכל אליך ולהפקיר הכל בשביל רצונך הטוב. והן כשאני צריך ומכרח כפי רצונך הטוב, לדבר דבורים עם בני אדם לעוררם לעבודתך, או בשביל איזה חפץ ועניין שהוא רצונך, תזכני ברחמיך תמיד ותמשיך טוב מאתך לכל דברי, באופן שיהיו דברי תמיד דבורים הנשמעים ונתקבלים בעיני כל, ולא אדבר דברים בטלים לעולם, רק כל דבורי יהיו דבורים טובים, דבורים שיבא מהם תועלת גדול לשמך ולעבודתך באמת, דבורים הנשמעים ונתקבלים, שאזכה לפעל על ידם דברים שהם רצונך הטוב באמת (לקוטי תפילות – מתוך תפילה כט).

מכתב

ספר אבי הנחל - חלק ב - מכתב ק"ד

להעיר את רוחו והבעיר את לבבו להבעיר ולהדליק ללבבות ישראל אל הנחל נובע, שרק הוא יכול להעלות הכל מכל הירידות והחשכות שבעולם ולתקנם.

אח יקר, ראה גם ראה כמה הפליא ה' יתברך חסדו הגדול עמך שנתת את נפשך והשקעת כל מחך ולבך להכיר ולהתדבק בהצדיק האמת הקדוש והנורא אור החדש, שמגלה חדשות נפלאות ונוראות עד אין חקר אשר לא נשמעו מעולם להחיותנו בהם אפילו בתכלית החשך הגמור שבאחרית הימים האלו שישראל תועים עכשיו מאד בהטעיות של כל הנסוגים אחר מה' יתברך אחרי ההבל של כפירות ואמונות כזביות. אינך יודע אחי חביבי עד היכן מגיע החסד הנורא הזה שזכינו לכל דבור ודבור שהוא גלה שהוא כל תקוותנו וכל חיותנו וחיות של כל העולם. נודה לה' בשכבנו ובקומנו שזכינו להיות בחלקו של הנחל נובע, ה' יעזר לנו ולכל ישראל שהצדיק יעביר החשך מעינינו וזוכה לראות נפלאות החסד אשר הפליא עמו.

ישראל דב אודעסר

סיפור

(חיי מוהר"ן, צ"ו)

פעם אחד היה איש אחד שהיה עשיר גדול והיה יושב בחנות עם כמה סחורות כדרך החנונים ובאו אליו גנבים וגנבו ממנו הונו ורכישו ונתדלדל הרבה. והלך וקבץ את יתר הפלטה ועשה לו מעמד וחזר וקנה סחורות ושוב נעשה חנוני. וחזרו ובאו אליו גנבים וגנבו את יתר הפלטה והונו הנשאר גם-כן ממנו. וחזר שוב וקבץ ממעט פלטה הנשארת לו ומהתכשיטין של אשתו וחזר ועשה לו איזה מעמד בחנות לפרנס את ביתו, וחזרו ובאו אליו גנבים וגנבו את יתר הפלטה הנשארת עד שנתדלדל מאד ונשאר ביתו ריקן מכל. והלך וקבץ לאיזה סך מועט מאד וקנה לו סחורות קטנים והלך על הכפרים כדרך העניים שנושאים תבילות עם מחטיין וצנורות וכיוצא בזה דברים קטנים. והיה הולך על הכפרים כדי לתת לחם לביתו. והיה מחליף עם הערלים. מחטיין על עופות וביצים וכיוצא כדרך העניים כאלו.

פעם אחד היה הולך מן הכפרים ונשא עמו מעט סחורות ואיזה מיני מאכל ופגע בו שודד אחד רוכב על הסוס ונשא אצלו שתי תבילות גדולות ורצה לגזול והתחיל לבכות ולהתחנן אליו והוא לא השגיח על זה וגזל ממנו גם זה המעט שהיה לו ונשאר ריקן מכל וכל.

והיה הולך ובוכה מאד ונפשו מרה לו מאד, כי לא היה די בצרות הראשונות שנתדלדל כל כך מעשירות כזה, גם מעט חיותו בצמצום טרפו ממנו. בתוך כך הביט וראה והנה נפל השודד הנ"ל מן הסוס והיה רוצה לקום ועמד עליו הסוס ודרסו ברגליו על ראשו ונפל שם השודד ונהרג. והלך האיש הגזול לשם וראה שהגזלן שלו נופל מת ארצה ופתח את החבילות של הגזלן ומצא שם כל סחורותיו והונו ורכישו שגנבו ממנו מתחלה ועד סוף. וחזר בשלום לביתו ונעשה עשיר כבתחילה.

זה העניין לא שמעתי בעצמי מפיו הקדוש רק מפי אחרים בשמו ואם אמנם בודאי איני זוכה להבין רמיוותיו מה שכון בזאת המעשה. עם כל זה מה שנראה לפי עניות דעתי בזה הוא שמרמז בזה התחזקות גדול לכל אדם בפרט ובכלל שאף-על-פי שעובר על האדם מה שעובר עליו בימי חייו שגוזלן אותו וטורפין ממנו, וכל מה שמתחזק להחיות נפשו ביתר הפלטה חוזרין ואורבין עליו עד שגונבין ממנו גם זה המעט. וכן כמה פעמים בל מספר. אף-על-פי-כן אל יתיאש עצמו מן הרחמים כי אם יתלה עיניו למרום ויבכה ויצעק בכל פעם אליו יתברך שיראה בעיני ועמלו, אזי סוף כל סוף יפול השודד מפלה שאין לה תקומה, וישוב ויקבל ויוציא ממנו כל הקדשות וכל העבודות וכל הטוב שגנב וגזל ממנו, וישוב לעשירותו וטובו הנצחי.

שיחות

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

... כל מכתב הוא אור ה', כל דבור - אור ה'! נעלם מכל העולמות! נעלם מכל העולם! יש עוד מכתבים שלא נדפסו, שזר הוא הדפיס רק המכתבים שעושים רשע גדול, אבל יש עכשיו להביא לדפוס עוד מכתבים, יותר יותר יפים מאלו. נו, צריכים להתפלל לרחמים... שזר הוא אמר לי שהוא רק ברסלב, אבל העולם היו רחוקים לגמרי מברסלב, רק עכשיו אפשר לדבר, כי העולם ממשכיכים עצמם לרבונו. הם קלם היו מתנגדים, אז שזר הוא שתק. אבל הוא השאיר בעט מה שהשאיר...

השם של הנשיא שזר הוא שניאור זלמן רדישוב, הוא העלה מרוסיה את המשפחה שלו. הוא היה חפשי לגמרי, היה בלי שבת, בלי שום... ועל-ידי רבנו רבי נחמן נעשה בעל-תשובה!

בכל שבת יש ישיבה של ההסתדרות, של מפ"י, בשבת יש להם זמן קלם, כל הגדולים, והוא היה נוסע מירושלים ליועד הפועלי להסתדרות בתל-אביב בכל שבת, ובזמן שהשם יתברך סבב שנעשה קשר בינינו, אז הוא הפסיק לנסע בשבת, הוא הפסיק לחלל שבת, ונעשה בעל-תשובה, והוא התפלל עם טלית ותפלין בכל יום. והיה לו מחלקת בבית, אשתו לא רצתה שיהיה בעל-תשובה, היא אמרה לו: "אתה משגע, מה זה אתך! אתה תהיה נשיא, אתה מתפלל בכל יום, אתה נשיא?"

כשאני באתי אליו אשתו אמרה לי: "הוא ישן, שזר חזר עייף, הוא יושן עכשיו", אז אחותו אמרה לה: "הוא אמר שאפילו אם יישן - לעורר אותו!"

אשתו צעקה ובכתה: "אני לא רוצה חברים כאלו, יגידו עליך שאתה משוגע, אתה לא תהיה נשיא". היא אמרה לו שהם יתנו לך חפש, שתלך, יפטרו אותך, "אתה נשיא? נשיא כזה שיש לו חבר כמו ישראל בער לא שוה כלום. מה זה, אני לא רוצה נשיא כזה!"

היא רצתה להתגרש ואמרה: "רק גט. עם חבר כזה - גט! אני רוצה להתגרש!"

אז הוא אמר לה: "אני אתן לך גט מתי שאת רוצה, אל תתפללי!" הוא אמר להם: "אני גרוש כבר". אשתו בכתה, והוא צחק... אם היו מתגרשים היה יותר טוב וכל העולם היו יודעים שהנשיא גרש את אשתו בשביל רבי נחמן. יש הרבה שגרשו את הנשים שלהם, אז יהיה עוד אחד. קלם יודעים שהיה גטים הרבה הרבה מאד והיה צעקות ובכיות מהילדים, "אבא, אבא, אבא, מדוע אתה לא רואים אותך? אבא, אבא..." אוי, צריכים להביא את אשתו של שזר לראות איך נותנים לי פדיונות (צוחק)...

שזר הוא בא אלי לשיבה בטבריה, זה היה בזמן סכנה, בזמן שהיה פרעות, היה צרות, הערבים הרגו יהודים, ואנחנו הלכנו ביחד בשלום ולמדנו בילקוטי מוהר"ן.

הקשר שלי עם הנשיא שזר היה סוד, כל העולם לא יודעים, אם הוא היה מראה כמו שהיה הקשר בינינו היו אומרים עליו שהוא משגע, קלם היו זורקים אותו מהסוכנות, "מה, בטלן!"

אני עשיתי חתונה להבן שלי, והוא בא מהמשרד שלו לחתונה שהייתה בצפון-תל-אביב באיזה מלון, וראש-הסוכנות אמר לשזר: "אי אפשר שאתה תסע עכשיו, אני לא יכול לגמור את העבודה לבד, תשאר פה". אז שזר אמר לו: "לא, לא, לא, אני מכרח לנסע!" והוא השאיר את ראש-הסוכנות ונסע לחתונה... (ההמשך יבוא)

שבת שלום

SHABAT.BRESLEV@gmail.com